MINISTER
ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

Warszawa, 07 października 2021 r.

Znak sprawy: DHZ.zch.870.98.2021

wg rozdzielnika

Dotyczy: działań odnośnie afrykańskiego pomoru świń (ASF)

Szanowni Państwo,

W odpowiedzi na pismo z dnia 13 września 2021 r. znak RI.6140.5.2021 odnośnie do działań związanych z afrykańskim pomorem świń (ASF) uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Kwestia wypłaty odszkodowań za zwierzęta zabite lub poddane ubojowi z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej w związku z realizacją działań związanych z likwidacją ognisk chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania, w tym ASF, została uregulowana w przepisach ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 1421).

Zgodnie z art. 49 ww. ustawy, za zwierzęta gospodarskie określonych gatunków, w tym świnie, zabite lub poddane ubojowi z nakazu powiatowego lekarza weterynarii, posiadaczowi zwierząt przysługuje odszkodowanie ze środków budżetu państwa w wysokości wartości rynkowej zwierzęcia. Wartość rynkową zwierzęcia określa się na podstawie średniej z trzech kwot oszacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz dwóch rzeczoznawców wyznaczonych przez tego lekarza z prowadzonej przez niego listy rzeczoznawców. Szczegóły dotyczące powoływania i odwoływania rzeczoznawców oraz sposobu szacowania określono w przepisach rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie rzeczoznawców wyznaczonych przez powiatowego lekarza weterynarii do przeprowadzania szacowania(Dz. U. poz. 1161).

Dodatkowo, odszkodowanie ze środków budżetu państwa przysługuje również między innymi za zniszczone z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej przy zwalczaniu chorób

zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania, produkty pochodzenia zwierzęcego, pasze, czy sprzęt, które nie mogą być poddane odkażaniu. W takim przypadku odszkodowanie przysługuje również w ich wartości rynkowej, określonej na podstawie średniej z trzech kwot oszacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz dwóch rzeczoznawców wyznaczonych przez tego lekarza z prowadzonej przez niego listy rzeczoznawców.

Decyzję w przedmiocie przyznania odszkodowania podejmuje powiatowy lekarz weterynarii, który przed jej wydaniem obowiązany jest do ustalenia, czy istnieją przesłanki do odmowy jego wypłaty, o których mowa w art. 49 ust. 7 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Decyzja powiatowego lekarza weterynarii jest ostateczna. Niemniej jednak, posiadacz zwierząt niezadowolony z jej rozstrzygnięcia, ma prawo w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, wnieść powództwo do sądu rejonowego. Wypłata należnych hodowcom środków finansowych z tytułu odszkodowań następuje w najkrótszym możliwym terminie.

Ze względu na różnorodność sytuacji pojawiających się w trakcie zwalczania danej choroby zakaźnej zwierząt wybór środków stosowanych przez organy Inspekcji Weterynaryjnej jest uzależniony od konkretnego przypadku i sytuacji. Z reguły nie są to łatwe rozstrzygnięcia, nie mniej jednak powiatowy lekarz weterynarii, dokonując oceny ryzyka, podejmuje niekiedy decyzje o uboju lub zabiciu zwierząt na danym obszarze, mając na wglądzie jak najszybsze zwalczenie choroby i ograniczenie jej dalszego szerzenia się, a tym samym minimalizację negatywnych skutków społeczno – gospodarczych. Resort rolnictwa, z zasady, nie ingeruje w rozstrzygnięcia podejmowane przez organy Inspekcji Weterynaryjnej na poziomie lokalnym.

Skup interwencyjny rozumiany jako mechanizm publicznej interwencji rynkowej, o której mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych - rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich – zgodnie z tym rozporządzeniem nie jest przewidziany na rynku wieprzowiny. Interwencja publiczna, w przypadku której właściwe organy państw członkowskich skupują i przechowują produkty, aż do momentu ich zbywania dostępna jest wyłącznie dla kwalifikujących się produktów zgodnie z warunkami ustanowionymi w tym rozporządzeniu oraz w rozporządzeniach Komisji Europejskiej. Lista produktów

kwalifikujących się do interwencji publicznej obejmuje pszenicę zwyczajną, pszenicę durum, jęczmień, kukurydzę, ryż niełuskany, świeżą lub schłodzoną wołowinę i cielęcinę, masło, oraz odtłuszczone mleko w proszku.

W przypadku rynku wieprzowiny ww. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w ramach interwencji rynkowej przewiduje mechanizm dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny, którego uruchomienie wymaga przedłożenia przez Komisję Europejską stosownego projektu rozporządzenia wykonawczego, podlegającego procedurze głosowania przedstawicieli państw członkowskich UE. Decyzja Komisji o przyznaniu dopłat do prywatnego przechowywania produktów uwzględnia średnie ceny rynkowe notowane w Unii, progi referencyjne i koszty produkcji danych produktów lub potrzebę zareagowania we właściwym czasie na szczególnie trudną sytuację na rynku lub na zmiany sytuacji gospodarczej, które mają znaczący negatywny wpływ na marże w sektorze. W chwili obecnej Komisja Europejska stoi na stanowisku, że zastosowanie ww. interwencji rynkowej na rynku wieprzowiny jest nieuzasadnione.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi od kilku miesięcy podkreśla na forum Komisji Europejskiej bardzo trudną sytuację producentów świń. Ponadto Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwrócił się z wnioskiem do Komisarza ds. Rolnictwa Pana Janusza Wojciechowskiego o uruchomienie przez Komisję Europejską, na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013, nadzwyczajnej pomocy finansowej dla producentów świń w Polsce prowadzących produkcję na obszarach objętych ograniczeniami II lub III, o których mowa w załączniku I do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2021/605. W przedłożonym wniosku wskazany został problem spadku opłacalności produkcji świń oraz sprzedaży świń po cenach niższych niż średnie ceny rynkowe oraz ponoszenia przez rolników konsekwencji ograniczeń weterynaryjnych wprowadzanych w związku z koniecznością zwalczania i zapobiegania rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń. Podkreślono również, że na rynku wieprzowiny zbiegły się w czasie niekorzystne czynniki związane ze skutkami COVID-19 oraz presją cenową powstałą w następstwie ograniczeń eksportowych dla unijnej wieprzowiny na rynek Chin. Poinformowano o zauważalnym spadku liczby gospodarstw zajmujących się produkcją wieprzowiny i zagrożeniu rezygnacją z produkcji kolejnych stad w przypadku dalszego pogarszania się marż producentów świń.

Informacja o trudnej sytuacji na unijnym rynku wieprzowiny będzie również jednym z punktów posiedzenia Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniu 12 października br.

W kwestii redukcji populacji dzików należy zauważyć, że jest ona realizowana na terytorium Polski w pierwszej kolejności w ramach planowej gospodarki łowieckiej, za którą odpowiada Minister Klimatu i Środowiska i – uzupełniająco – poprzez wykonywanie odstrzałów sanitarnych nakazanych w drodze rozporządzeń powiatowego lekarza weterynarii lub wojewody i wykonywanych przez myśliwych. Odstrzał sanitarny stanowi uzupełnienie planowych odstrzałów i jest realizowany na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Instytucja odstrzału sanitarnego powinna być stosowana uzupełniająco w stosunku do planów łowieckich, jedynie w sytuacji zagrożenia wystąpienia lub wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania i w celu ograniczenia ryzyka szerzenia się danej choroby na określonym terenie spowodowanego stwierdzeniem nadmiernej populacji zwierzyny, nieuwzględnionej w takich planach.

W ostatnim czasie Główny Lekarz Weterynarii określił uzupełniające środki dotyczące odstrzału sanitarnego w odniesieniu do regionów o wysokiej koncentracji trzody chlewnej. Działania te mają w konsekwencji ograniczyć presję wirusa w środowisku w powiatach, w których utrzymywanych jest ponad 150 tys. świń.

Od lutego 2020 r. do dnia 3 października 2021 na terenie kraju w ramach odstrzału sanitarnego pozyskano 245 957 dzików. W przypadku województwa warmińsko - mazurskiego, w ramach odstrzału sanitarnego, pozyskano 14 473 dzików.

Równocześnie, mając na uwadze trudną sytuację rolników utrzymujących świnie Ministerstwo uprzejmie informuje, że został uruchomiony Program wsparcia gospodarstw utrzymujących świnie. Program obejmuje już istniejące lub zmodyfikowane oraz nowe instrumenty zapewniające realizację działań w zarówno prewencyjnych, jak i wspierających odbudowę gospodarstw dotkniętych skutkami występowania ASF w Polsce.

Szczegółowe informacje dotyczące przedmiotowego programu są dostępne na stronie podmiotowej MRiRW pod adresem: https://www.gov.pl/web/rolnictwo/asf--rusza-program-wsparcia-gospodarstw-utrzymujacych-swinie. Informacje o poszczególnych formach pomocy dostępne są również na stronach Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Z poważaniem

Z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Szymon Giżyński
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/

Rozdzielnik:

1. Starostwo Powiatowe w Nowym Mieście Lubawskim
2. Starostwo Powiatowe w Iławie
3. Starostwo Powiatowe w Działdowie
4. Starostwo Powiatowe w Ostródzie